Geachte leden van de Gemeenteraad, geacht College van B&W van Zwolle,

Al eerder heb ik aangegeven met verbazing kennis te hebben genomen van het voornemen om een asielzoekerscentrum voor 400 asielzoekers in Stadshagen (De Tippe) te realiseren. Dit plan is zonder eerdere communicatie met bewoners bekendgemaakt en komt voor mij en velen in de wijk als een volslagen verrassing. Daarbij baart het tempo van besluitvorming grote zorgen, evenals het gebrek aan transparantie en zorgvuldigheid in dit proces.

De verbazing en zorg zijn in de afgelopen dagen alleen maar groter geworden. Het college en daarmee de gemeente kiest voor zeer selectieve participatie vanuit bewoners in dit deel van het proces. Ik heb kort na de aankondigingsbrief een email gestuurd en daar vooralsnog geen inhoudelijke reactie op ontvangen. Er is gekozen voor een eenzijdige online bijeenkomst, waarin veel positieve elementen werden belicht, maar kritische en verdiepende vragen werden vermeden. Gisteren is er voor een selectief deel van de bewoners inloopavonden geweest. En nu gaan we op voor een rumoerige raadsvergadering. Dit is geen zorgvuldige participatie en zeker geen passende termijn om zo'n impactvolle beslissing te maken.

Allereerst wil ik benadrukken dat ik als gewone burger geen enkele ervaring met dit onderwerp heb. En dat geldt volgens mij voor bijna iedereen in de wijk. Om die reden alleen al vind ik de tijdsperiode van besluitvorming volledig ongepast. Er is onvoldoende tijd om je in te lezen, je rechten te beseffen en de rechten en verplichtingen van de gemeente te kunnen beoordelen.

Ten aanzien van de online bijeenkomst wil ik een aantal elementen en uitspraken naar voren halen.

Ik zou verwachten dat een wijkwethouder opkomt voor de belangen van de wijk en haar bewoners. Er zal zeker binnen het college druk zijn vanwege diverse belangen. Ik kan mij voorstellen dat bij sluitende opvanglocaties en bij de moeilijkheid bij het vinden van nieuwe locaties de gemeentelijke begroting onder druk komt en de vrees groeit voor wettelijke sancties en maatregelen. Een AZC lijkt mij in het landelijk en breder gemeentelijk belang, maar in beginsel strijdig met de belangen van de wijk. De wijkwethouder zou in mijn visie moeten waken voor de belangen van de wijk, waarbij er op basis van een zorgvuldig proces een goede belangenafweging kan plaatsvinden en rekening kan worden gehouden met de lasten voor de betreffende wijk als het bredere belang zal prevaleren.

In de online bijeenkomst moesten anderen de vragen over veiligheid beantwoorden. De heer [redacted] gaf lacherig aan dat ook hij pas in maart op de hoogte was (of was het toch pas in mei?) en dat het logisch was dat de bewoners (van nieuwbouw) niet eerder op de hoogte waren. Er zijn bewoners die materieel (financieel) worden geraakt door dit potentiële besluit en hij benoemt vooral de richting hem gedeelde zorgen over integratie. Er zijn bewoners die vier uur voor de aankondiging zijn ingeloot voor een woning. Dat noem je toch als wethouder als eerste dat je dat enorm vervelend vindt.

Ik acht het binnen het college primair ook zijn rol om op te komen voor een passend participatieproces, voor het tijdig creëren van draagvlak, voor het vragen om een grondig onderzoek voor de impact van de wijk op diverse onderdelen en het opvragen van een juridische opinie voor het geschikt verklaren van dit kavel. Wanneer heeft de heer [redacted] deze rol binnen het college vervult? Er zijn in een petitie 5000 handtekeningen gezet, er zijn talloze groepen binnen Whatsapp en andere sociale media. Door wie binnen het college zijn en worden de zorgen van deze bewoners behartigt? Ik zie graag de notulen van de college vergaderingen tegemoet om deze zorgvuldigheid in belangenbehartiging terug te zien komen.

Mevrouw [redacted] heb ik online horen zeggen dat “alle punten die essentieel zijn voor een besluit” zijn meegenomen. In mijn onderzoek begrijp ik dat als het gaat om asielzoekerscentra draagvlak onder de bewoners in de betreffende wijk nog wel het meest essentieel is. Van draagvlak en participatie voorafgaande aan dit potentiële besluit is geen enkele sprake. Deze uitspraak bevestigt voor mij dat mevrouw [redacted] dit klaarblijkelijk dus ook niet als essentieel punt voor haar besluit ziet. Een kwalijke constatering.

Meerdere keren werd in de bijeenkomst benoemd dat de gemeente ruime ervaring heeft met opvang en integratie. Het college heeft daarvan geleerd begrijp ik. In die context plaats ik de huidige besluitvorming en tijdsplanning. Het belang om te komen tot een asielzoekerscentrum lijkt vele malen groter te zijn dan het vooraf creëren van draagvlak en het zorgvuldig laten participeren van wijkbewoners. Wat zijn de (financiële) gevolgen als de gemeente Zwolle niet op maandag 7 juli a.s. tot een besluit komt? Welke vergoedingen vanuit de Staat zijn in gevaar als er niet tijdig tot een nieuwe opvanglocatie wordt besloten? En spelen er sancties vanwege het niet nakomen van de Spreidingswet? Een open en transparant beeld bij dit gemeentelijke belang is momenteel niet gegeven en lijkt op de achtergrond te spelen.

Qua ervaring zie ik overigens niet dat de gemeente ervaring heeft met het nieuw laten bouwen van COA locatie op een kavel. Ik zou verwachten dat de gemeente extern juridisch advies heeft ingewonnen (mogelijk zelfs bij twee advocatenkantoren) om het standpunt van het college op diverse punten te onderzoeken. Als belanghebbende ontvang ik graag deze externe, juridische opinies. Ik kan me alleen niet aan de indruk onttrekken dat het college grote stappen in korte tijd heeft gezet met enorm veel impact op deze wijkbewoners, maar mogelijk ook lange, juridische discussies en potentieel materiële schadeclaims voor de gemeente.

Een aantal vragen in dit verband:

- In het raadsvoorstel wordt vooral geredeneerd vanuit het betreffende kavel en de geschiktheid daarvan. Welk impact-onderzoek heeft er plaatsgevonden over het creëren van een opvanglocatie op deze plek? Wat zijn de kansen en wat zijn de risico’s voor de wijk (infrastructuur)? Welke stappen moeten er worden gezet om de risico’s te voorkomen?
- Het kavel zou ruimte bieden voor 600 plekken. Over hoeveel personen per “plek” praten we? Is er onderzocht wat de wijk aan kan? Er lijkt vooral geredeneerd te worden vanuit het beeld dat COA bij een minimale bezetting voorzieningen op locatie gaat creëren, maar nogmaals er wordt niet gekeken naar de impact op (dit deel van) de wijk.
- Het college erkent dat het “Didam-arrest” van toepassing is. Als ik het goed begrijp dan wordt de bestemming van dit kavel niet aangepast. Dit betekent dat de bestemming “maatschappelijke voorzieningen” blijft, begrijp ik dat goed? Er kan toch niet gesteld worden dat COA de enige partij is die deze voorziening kan en wil ontwikkelen? Het lijkt mij dat de gemeente in dit geval het COA niet zomaar mag bevoordelen. Ik denk dat het een zeer interessante locatie voor diverse partijen is om dit kavel voor maatschappelijke voorzieningen te ontwikkelen.
- Het lijkt erop dat in de bestemming niet expliciet in AZC is benoemd. Als leek zie ik “gemengd” staan. Ik begrijp dat de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft geoordeeld dat er een expliciete verwijzing moet zijn en dat gemengd niet voldoende is. Dit maakt een potentieel besluit juridisch kwetsbaar. Sterker, ik durf met een zekerheid te stellen dat een AZC voor de ontvangst van de brief ook nooit benoemd en besproken is. Het college erkent ook dat ze het bewust geheim heeft gehouden. Met

enorm veel, potentiële financiële schade tot gevolg. Is het college zich ervan bewust dat zij de gemeente willens en wetens in een kwetsbare juridische positie zet en daarmee de deur opent voor lange en kostbare juridische procedures en schadeclaims?

- U geeft aan dat alle voorzieningen zoals zorg, dagbesteding, scholing en ondersteuning op de locatie kan worden geboden. Ik lijk daarbij te begrijpen dat u ervan uitgaat dat COA de business case wel rond krijgt. Assumptions are the mother of all screw-ups. Graag inzage in het contract en de business case vanuit COA dat zij in staat zijn om zich contractueel vast te leggen dat bewoners geen aanspraak gaan maken op die nu al krappe voorzieningen binnen de wijk en in omringende wijken.
- U stelt dat uit “buurt voor buurt onderzoek” blijkt dat draagvlak goed is. Naar welk onderzoek verwijst u? Is dit onderzoek locatiegericht? Wanneer heeft dit onderzoek plaatsgevonden? En heeft het onderzoek voldoende respondenten gehad om gebruikt te kunnen worden?
- In mijn eigen onderzoek heb ik ook kunnen lezen dat spreiding over een stad zeer essentieel is. Ik begrijp dat er eerder naar voren is gekomen dat bewoners de voorkeur zouden geven aan 2 tot 3 locaties. Als dit het onderzoek is waarnaar wordt verwezen, dan lijkt me de respons vrij laag geweest. Maar als dit de wens zou zijn dan zou ik verwachten dat er van een gelijke spreiding over die locatie sprake zou zijn. Het aantal van 400 plekken (ik ga er vanuit dat dit ook aantal maximale bewoners is, maar dat zie ik graag bevestigd) lijkt enorm veel voor deze wijk en de Tippe. Waarom niet voor maximaal 300 gaan als dat het minimale is wat COA vraagt voor deze voorwaarden en verder voor spreiding over de stad gaan?
- Er zijn nog veel vragen niet beantwoord. Als COA business case niet rond heeft en het contract nog niet is getekend, op welke wijze blijven wij als bewoners ook zeggenschap houden over dit proces. Wij als bewoners moeten ons houden aan wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld via de welstandscommissie. Hoe draagt de gemeente daar zorg voor, waarbij ik in dit proces sterke twijfels heb of deze wijkwethouder in staat is om onze belangen goed te behartigen?
- Ik begrijp dat de gemeente stelt dat er geen sprake kan zijn van planschade. Met verwijzing van het punt over de bestemming van het kavel stel ik dat in twijfel. Kan de gemeente een externe juridische opinie overleggen waar haar standpunt hierover wordt bevestigd? Op welke wijze kunnen bewoners een schadeclaim bij de gemeente indienen nu niet eerder van een AZC op deze locatie sprake is geweest?
- Er is in het verleden niets gezegd over een AZC. Er is wel veel gesproken over andere, maatschappelijke invullingen. Op welke wijze worden de broodnodige, extra maatschappelijke voorzieningen voor deze groeiende wijk alsnog ingevuld?
- Met mij hebben al veel bewoners aangegeven dat er druk is op allerlei voorzieningen in onze omgeving. Deze discussie gaat u deels uit de weg door te wijzen op het opnemen van voorzieningen in de locatie zelf, maar bij integratie zal er druk komen op voorzieningen als winkelcentra en sportverenigingen. Het winkelcentrum loopt vast, waarbij de stroomproblematiek speelt (zeker als er nog een dergelijk AZC bijkomt) en de sportverenigingen (kijk naar voetbal) kunnen niet uitbreiden. Waar is de voorafgaande impactanalyse voor deze problemen nu er momenteel al geen oplossing voor zijn en de problemen niet kleiner zullen worden?

In de online bijeenkomst kreeg de toekomstige locatiemanager van het COA een vraag over ervaring bij COA met nieuwbouw in een woonwijk. Hij gaf een uitvoerig antwoord, maar geen antwoord op deze vraag.

In dit kader ben ik zelf maar gaan zoeken en stuitte o.a. op een AZC in Winterswijk. Ik heb in de online bijeenkomst prachtige verhalen gehoord over integratie en samen basketballen. Ik zie een aantal gelijkenissen met dit AZC en het romantische verhaal vanuit het COA hierover.

Ik laat het aan de wethouders en het COA om positieve elementen uit vergelijkingen naar voren te halen, maar laten we ook vooral benoemen dat we als wijk overlast en verhoogde criminaliteit gaan krijgen. En daar zal op dat moment in de tijd van alles aan gedaan worden (tenminste daar ga je vanuit en dat zal geprobeerd worden), maar laat het beeld ook niet te romantisch worden.

In oktober 2023 is daar een tweede meting onder bewoners geweest en ja, er is verhoogde criminaliteit en ja, dat is sterk gelinkt aan het AZC. Tweemeting-azc-Winterswijk_2023.pdf

In de slides staat bijvoorbeeld genoemd dat het aantal zedendelicten sterk is toegenomen en dat dit nagenoeg geheel door het AZC is veroorzaakt. We hebben hier te maken met een zeer kinderrijke buurt, waarbij dit risico zeer realistisch is. Nog even los van mishandelingen, bedreigingen (het station een uitstekende locatie), vernielingen, inbraken en/of diefstal. Ik vond het zeer stuitend dat ik de wijkwethouder op geen enkel moment zijn empathie hierover heb horen uiten en dat hij dit risico dus ook niet lijkt te hebben meegenomen in de vergaderingen binnen het college.

Ik meen de burgemeester te hebben horen zeggen dat hij problemen wil voorkomen. Op welke wijze wil hij deze zekere groei in overlast en criminaliteit volledig voorkomen?

Uiteindelijk heb ik de burgemeester ook horen zeggen dat “dit de locatie is” en dat we daar rekening mee moeten houden. Juist deze uitspraak onderstreept voor mij dat het college willens en wetens deze besluitvorming wil doordrukken. Bewust gekozen voor geheimhouding, voor selectieve en beperkte communicatie en een zeer kort tijdsbestek. Ja, na het besluit gaan ze graag in gesprek. Dit is tegenstrijdig met wat het college en de gemeente uitdraagt en lijkt verre van zorgvuldig te zijn, met alle (juridische) risico’s van dien.

Dit alles vindt plaats in zeer lastige, landelijke politieke discussies en een landschap dat aan het verschuiven is. Ook over dit onderwerp. Het college stelt dat het een sociale plicht heeft, maar kan evenmin wegkijken van de landelijke ontwikkelingen. Sterker, er zijn meerdere gemeentes die soortgelijke procedures staken vanwege de landelijke dynamiek. Ook hierin schuilen (financiële) risico’s voor de gemeente Zwolle in het algemeen, maar zeker ook op partijniveau, die nu willens en weten wil doorpakken. Dit besluit zonder voorafgaande participatie en zonder draagvlak doorvoeren acht ik ook in dit landelijke landschap onzorgvuldig.

Voor deze wijk zal dit het vertrouwen in de landelijke en lokale politiek verder schaden. Zelfs als je voor partijen in de lokale coalitie hebt gekozen, dan ben je nooit over je mening gevraagd over dit onderwerp. Dit lijkt me voor het draagvlak van democratische besluitprocessen op korte en langere termijn zeer kwalijk. Het zijn dezelfde mensen die problemen ervaren op het gebied van eigen woningbouw (en die van ouders en kinderen), problemen op het gebied van zorg en de stijgende inflatie. De gemeente doet met deze handelswijze geen recht aan hetgeen haar eigen, lokale kiezer minimaal van haar bestuursvertegenwoordigers mag verwachten. Hoe groot het gemeentelijk belang ook kan zijn, dit proces doet geen recht aan de plichten die de gemeente richting haar huidige bewoners (niet de asielzoekers) heeft.

Ik wens u allen veel wijsheid toe en ben zeer bezorgd over de eenzijdige positie en positieve oordeelsvorming vanuit het college en hoop op onafhankelijke oordeelsvorming van de raadsleden in de fracties.

Dus met vriendelijke, maar zeker bezorgde groet,

[redacted]